

Handläggare
Sanna Halfdan
Telefon: 08-508 15 119**Till**
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2021-06-17

Hårdare regler för nya nikotinprodukter (SOU 2021:22)

Svar på remiss från kommunstyrelsen (KS 2021/605)

Förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Sammanfattning

Nämnden har ombetts yttra sig över förslag om hårdare regler för nikotinprodukter. Idag är tobaksförsäljning reglerat på ett antal punkter vad gäller marknadsföring, ålderskontroll och smaksättning. Tillsyn utövas av kommunen samt flera andra instanser. Det finns idag ett stort och ökande antal nikotinprodukter som då de är tobaksfria idag ligger utanför dessa regleringar. Tillsyn utövas inte på samma sätt som gällande tobaksprodukter. Övergripande mål i regeringens föreslagna ANDTS-strategi för 2021-2025 avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar, lyfter fram att bruket av nikotinprodukter ska minska. Långsiktiga mål fokuserar på att barn och unga ska skyddas mot dess skadliga effekter.

Förvaltningen ser positivt på reglering avseende nikotinprodukter överlag och specifikt utifrån att det möjliggör tillsyn inom området. Tillsynen är en viktig del av det preventiva arbetet vad gäller att minska tillgängligheten för barn och unga och på så sätt förebygga att de på sikt tar skada.

Bakgrund

Remissen kommer ursprungligen från socialdepartementet, regeringskansliet. Regeringen har begärt en utredning och översyn av vissa frågor på tobaksområdet vilket har landat i ett förslag att den svenska strategin på tobaksområdet bör ha som övergripande mål att begränsa all användning av nikotin.

Utredningens förslag (Hårdare regler för nya nikotinprodukter, SOU 2021:22) har av regeringen sänts på remiss till ett antal kommuner

och organisationer. I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen och/ eller materialet i betänkandet. Regeringen vill veta vad de som berörs tycker och vilket stöd som förslaget har.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ombeds yttra sig över inkommen remiss från kommunstyrelsen Stockholms stad.

Remissinstanser i staden är i övrigt stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Idag kan man sälja tobaksfritt snus och andra produkter på samma sätt som man säljer andra konsumtionsvaror. Det finns ingen lagstadgad åldersgräns och ingen annan reglering för tobaksfria nikotinprodukter.

Det har sedan lång tid pågått ett preventivt arbete på tobaksområdet, såväl i Sverige som internationellt. Detta arbete har haft effekt, särskilt när det gäller användningen av rökta tobak, vilket har lett till positiva effekter för folkhälsan. Samtidigt kan konstateras att det under de senaste åren har skett en snabb utveckling av nya nikotinprodukter. I takt med att allt färre personer använder traditionella tobaksprodukter, har tillverkare allt mer gått över till nikotinprodukter som inte innehåller tobak. Dessa nya produkter marknadsförs ofta som tobaksfria, vilket kan ge intryck av att de är mindre skadliga än de egentligen är. Det tobaksfria produkterna får med nu gällande regelverk smaksättas och kan marknadsföras på ett sätt som kan attrahera nya målgrupper som inte är intresserade av produkter som består av tobak.

Det är nikotinet i tobaksprodukterna som har beroendeframkallande egenskaper. De tobaksfria produkterna, exempelvis tobaksfritt snus och e-cigarett, innehåller nikotin och är således beroendeframkallande på samma sätt som tobaksprodukter. Beroende utvecklas särskilt under tonåren då hjärnan utvecklas. Studier visar att tidig debut och en längre exponeringstid för beroendeframkallande produkter såsom tobak och nikotin även är förknippad med ökad risk för sjukdomar och för tidig död.

Regeringens föreslagna ANDTS-strategi för 2021-2025 omfattar nikotinprodukter tillsammans med andra beroendeframkallande medel. Det övergripande målet för den föreslagna strategin är *”Ett samhälle fritt från narkotika och dopning med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och spel om pengar samt ett minskat bruk av tobaks- och nikotinprodukter”*.

Strategin lyfter tydligt fram ett perspektiv att barn och unga ska skyddas. Av de långsiktiga målen gällande nikotinprodukter framgår att tillgången ska minska, att barn och unga ska skyddas mot dess skadliga effekter samt att antalet barn och unga som börjar med eller debuterar tidigt med produkterna successivt ska minska.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för förskola och fritid.

Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp samt i pensionsråd 2021-06-10.

Ärendet

Utredningen föreslår bland annat:

- att det ska införas ett förbud mot vätskor som är avsedda att konsumeras genom e-cigarett om de innehåller smaktillsatser som leder till en tydligt märkbar doft eller smak av annat än tobak,
- en ny lag och förordning om tobaksfria nikotinprodukter,
- ett generellt krav på särskild måttfullhet vid marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter,
- produktkrav för tobaksfria nikotinprodukter som måste uppfyllas för att produkterna ska få tillhandahållas,
- att tillverkare, importörer och distributörer ska vara skyldiga att vidta åtgärder om de anser, eller har skäl att anse, att en tobaksfri nikotinprodukt inte är säker, av god kvalitet eller på annat sätt inte är förenlig med den föreslagna lagen eller anslutande föreskrifter,
- en ordning för tillsynen av reglerna om tobaksfria nikotinprodukter som i allt väsentligt följer den ordning för tillsyn som gäller på övriga tobaksområdet.
- att Folkhälsomyndigheten, kommunen, Polismyndigheten och länsstyrelsen får möjlighet att meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att reglerna om tobaksfria nikotinprodukter ska följas,
- att snussubstitut ska omfattas av livsmedelslagen vilket bland annat innebär krav på godkännande av livsmedelsanläggningar och att Livsmedelsverket ges möjlighet att utfärda föreskrifter.

Den nya lagen och förordningen om tobaksfria nikotinprodukter föreslås träda i kraft den 1 juli 2022. Tobaksfria nikotinprodukter som har tillverkats eller övergått till fri omsättning före ikraftträdandet ska få tillhandahållas på marknaden även efter ikraftträdandet.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
stockholm.se

Synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar en tydligare reglering vad gäller tobaksfria nikotinprodukter.

Den huvudsakliga synpunkt som förvaltningen vill lyfta fram till stöd för förslaget är sprungen ur förvaltningens erfarenhet av att utföra tillsyn av tobak, folköl och e-cigarett. Övriga delar yttrar sig förvaltningen inte specifikt om utan stödjer det i allmänhet då det har stöd i föreslagen ANDTS-strategi samt forskning inom preventionsområdet.

Tillsyn är en viktig del av det preventiva arbetet för att barn och unga ska minska sitt användande av såväl tobak som nikotinprodukter samt för att verka för att debutåldern höjs. De samtal som förs med näringsidkare i samband med kontrollköp och tillsynsbesök bidrar till att sätta fokus på hur de bland annat genom sitt val av marknadsföring, placering av produkter och uppföljning på olika sätt kan bidra till att minska barns och ungdomar nyttjande av dessa produkter.

Förvaltningens erfarenhet från tillsyn som gjordes under 2020 då ansvaret för lokal tillsyn avseende tobak, folköl och e-cigarett låg på stadsdelsförvaltningsnivå, är att flertalet av de butiker som under året inte fick tillstånd att sälja tobak, istället övergick till att tydligare marknadsföra nikotinprodukter.

Sammantaget välkomnar förvaltningen förslaget med hårdare regler mot nikotinprodukter utifrån att det är av godo ur ett preventivt barn- och ungdomsperspektiv. Förvaltningen är positiv till att tillsyn kommer ske, samt att marknadsföring och hur produkterna får utformas, kommer regleras på samma sätt som tobak i allmänhet.

Förvaltningen har inga övriga specifika synpunkter på förslaget eller materialet att lyfta fram.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Maria Mathiasson Laxvik, Stadsdelsdirektör	2021-06-02
Karin Aleberg-Lövgren, Avdelningschef	2021-06-01